.. ചതുർഥഃ സർഗഃ ..

ശ്രീമഹാദേവ ഉവാച .

യാന്തം കപീന്ദ്രം ധൃതപാശബന്ധനം
	വിലോകയന്തം നഗരം വിഭീതവത് .
അതാഡയന്മുഷ്ടിതലൈഃ സുകോപനാഃ
	പൗരാഃ സമന്താദനുയാന്ത ഈക്ഷിതും .. 1..

ബ്രഹ്മാസ്ത്രമേനം ക്ഷണമാത്രസംഗമം
	കൃത്വാ ഗതം ബ്രഹ്മവരേണ സത്വരം .
ജ്ഞാത്വാ ഹനൂമാനപി ഫൽഗുരജ്ജുഭി-
	ർധൃതോ യയൗ കാര്യവിശേഷഗൗരവാത് .. 2..

സഭാന്തരസ്ഥസ്യ ച രാവണസ്യ തം
	പുരോ നിധായാഹ ബലാരിജിത്തദാ .
ബദ്ധോ മയാ ബ്രഹ്മവരേണ വാനരഃ
	സമാഗതോഽനേന ഹതാ മഹാസുരാഃ .. 3..

യദ്യുക്തമത്രാര്യ വിചാര്യ മന്ത്രിഭി-
	ർവിധീയതാമേഷ ന ലൗകികോ ഹരിഃ .
തതോ വിലോക്യാഹ സ രാക്ഷസേശ്വരഃ
	പ്രഹസ്തമഗ്രേ സ്ഥിതമഞ്ജനാദ്രിഭം .. 4..

പ്രഹസ്ത പൃച്ഛൈനമസൗ കിമാഗതഃ
	കിമത്ര കാര്യം കുത ഏവ വാനരഃ .
വനം കിമർഥം സകലം വിനാശിതം
	ഹതാഃ കിമർഥം മമ രാക്ഷസാ ബലാത് .. 5..

തതഃ പ്രഹസ്തോ ഹനുമന്തമാദരാത്
	പപ്രച്ഛ കേന പ്രഹിതോഽസി വാനര .
ഭയം ച തേ മാസ്തു വിമോക്ഷ്യസേ മയാ
	സത്യം വദസ്വാഖിലരാജസന്നിധൗ .. 6..

തതോഽതിഹർഷാത്പവനാത്മജോ രിപും
	നിരീക്ഷ്യ ലോകത്രയകണ്ടകാസുരം .
വക്തും പ്രചക്രേ രഘുനാഥസത്കഥാം
	ക്രമേണ രാമം മനസാ സ്മരന്മുഹുഃ .. 7..

ശൃണു സ്ഫുടം ദേവഗണാദ്യമിത്ര ഹേ
	രാമസ്യ ദൂതോഽഹമശേഷഹൃത്സ്ഥിതേഃ .

യസ്യാഖിലേശസ്യ ഹൃതാധുനാ ത്വയാ
ഭാര്യാ സ്വനാശായ ശുനേവ സദ്ധവിഃ .. 8..

സ രാഘവോഽഭ്യേത്യ മതംഗപർവതം
സുഗ്രീവമൈത്രീമനലസ്യ സന്നിധൗ .
കൃത്വൈകബാണേന നിഹത്യ വാലിനം
സുഗ്രീവമേവാധിപതിം ചകാര തം .. 9..

സ വാനരാണാമധിപോ മഹാബലീ
മഹാബലൈർവാനരയൂഥകോടിഭിഃ .
രാമേണ സാർധം സഹ ലക്ഷ്മണേന ഭോഃ
പ്രവർഷണേഽമർഷയുതോഽവതിഷ്ഠതേ .. 10..

സഞ്ചോദിതാസ്തേന മഹാഹരീശ്വരാ
ധരാസുതാം മാർഗയിതും ദിശോ ദശ .
തത്രാഹമേകഃ പവനാത്മജഃ കപിഃ
സീതാം വിചിന്വൻ ശനകൈഃ സമാഗതഃ .. 11..

ദൃഷ്ടാ മയാ പദ്മപലാശലോചനാ
സീതാ കപിത്വാദ്വിപിനം വിനാശിതം .
ദൃഷ്ട്വാ തതോഽഹം രഭസാ സമാഗതാൻ
മാം ഹന്തുകാമാൻ ധൃതചാപസായകാൻ .. 12..

മയാ ഹതാസ്തേ പരിരക്ഷിതം വപുഃ
പ്രിയോ ഹി ദേഹോഽഖിലദേഹിനാം പ്രഭോ .
ബ്രഹ്മാസ്ത്രപാശേന നിബധ്യ മാം തതഃ
സമാഗമന്മേഘനിനാദനാമകഃ .. 13..

സ്പൃഷ്ട്വൈവ മാം ബ്രഹ്മവരപ്രഭാവതഃ
ത്യക്ത്വാ ഗതം സർവമവൈമി രാവണ .
തഥാപ്യഹം ബദ്ധ ഇവാഗതോ ഹിതം
പ്രവക്തുകാമഃ കരുണാരസാർദ്രധീഃ ... 14..

വിചാര്യ ലോകസ്യ വിവേകതോ ഗതിം
ന രാക്ഷസീം ബുദ്ധിമുപൈഹി രാവണ .
ദൈവീം ഗതിം സംസൃതിമോക്ഷഹൈതുകീം
സമാശ്രയാത്യന്തഹിതായ ദേഹിനഃ .. 15..

ത്വം ബ്രഹ്മണോ ഹ്യുത്തമവംശസംഭവഃ .
പൗലസ്ത്യപുത്രോഽസി കുബേരബാന്ധവഃ .

ദേഹാത്മബുദ്ധ്യാപി ച പശ്യ രാക്ഷസോ
നാസ്യാത്മബുദ്ധ്യാ കിമു രാക്ഷസോ നഹി .. 16..

ശരീരബുദ്ധീന്ദ്രിയദുഃഖസന്തതിഃ
ന തേ ന ച ത്വം തവ നിർവികാരതഃ .
അജ്ഞാനഹേതോശ്ച തഥൈവ സന്തതേഃ
അസത്ത്വമസ്യാഃ സ്വപതോ ഹി ദൃശ്യവത് .. 17..

ഇദം തു സത്യം തവ നാസ്തി വിക്രിയാ
വികാരഹേതുർന ച തേऽദ്വയത്വതഃ .
യഥാ നഭഃ സർവഗതം ന ലിപ്യതേ
തഥാ ഭവാൻ ദേഹഗതോऽപി സൂക്ഷ്മകഃ .
ദേഹേന്ദ്രിയപ്രാണശരീരസംഗതഃ
ത്വാത്മേതി ബുദ്ധ്വാഖിലബന്ധഭാഗ്ഭവേത് .. 18..

ചിന്മാത്രമേവാഹമജോऽഹമക്ഷരോ
ഹ്യാനന്ദഭാവോऽഹമിതി പ്രമുച്യതേ .
ദേഹോऽപ്യനാത്മാ പൃഥിവീവികാരജോ
ന പ്രാണ ആത്മാऽനില ഏഷ ഏവ സഃ .. 19..

മനോऽപ്യഹങ്കാരവികാര ഏവ നോ
ന ചാപി ബുദ്ധിഃ പ്രകൃതേർവികാരജാ .
ആത്മാ ചിദാനന്ദമയോऽവികാരവാൻ
ദേഹാദിസംഘാദ്വ്യതിരിക്ത ഈശ്വരഃ .. 20..

നിരഞ്ജനോ മുക്ത ഉപാധിതഃ സദാ
ജ്ഞാത്വൈവമാത്മാനമിതോ വിമുച്യതേ .
അതോऽഹമാത്യന്തികമോക്ഷസാധനം
വക്ഷ്യേ ശൃണുഷ്വാവഹിതോ മഹാമതേ .. 21..

വിഷ്ണോർഹി ഭക്തിഃ സുവിശോധനം ധിയഃ
തതോ ഭവേജ്ജ്ഞാനമതീവ നിർമലം .
വിശുദ്ധതത്ത്വാനുഭവോ ഭവേത്തതഃ
സമ്യഗ്വിദിത്വാ പരമം പദം വ്രജേത് .. 22..

അതോ ഭജസ്വാദ്യ ഹരിം രമാപതിം
രാമം പുരാണം പ്രകൃതേഃ പരം വിഭും .
വിസൃജ്യ മൗർഖ്യം ഹൃദി ശത്രുഭാവനാം
ഭജസ്വ രാമം ശരണാഗതപ്രിയം .
സീതാം പുരസ്കൃത്യ സപുത്രബാന്ധവോ
രാമം നമസ്കൃത്യ വിമുച്യസേ ഭയാത് .. 23..

രാമം പരാത്മാനമഭാവയൻ ജനോ
ഭക്ത്യാ ഹൃദിസ്ഥം സുഖരൂപമദ്വയം .
കഥം പരം തീരമവാപ്നുയാജ്ജനോ
ഭവാംബുധേർദുഃഖതരംഗമാലിനഃ .. 24..

നോ ചേത്ത്വമജ്ഞാനമയേന വഹ്നിനാ
ജ്വലന്തമാത്മാനമരക്ഷിതാരിവത് .
നയസ്യധോഽധഃ സ്വകൃതൈശ്ച പാതകൈഃ
വിമോക്ഷശങ്കാ ന ച തേ ഭവിഷ്യതി .. 25..

ശ്രുത്വാമൃതാസ്വാദസമാനഭാഷിതം
തദ്വായുസൂനോർദശകന്ധരോഽസുരഃ .
അമൃഷ്യമാണോഽതിരുഷാ കപീശ്വരം
ജഗാദ രക്താന്തവിലോചനോ ജ്വലൻ .. 26..

കഥം മമാഗ്രേ വിലപസ്യഭീതവത്
പ്ലവംഗമാനാമധമോഽസി ദുഷ്ടധീഃ .
ക ഏഷ രാമഃ കതമോ വനേചരോ
നിഹന്മി സുഗ്രീവയുതം നരാധമം .. 27..

ത്വാം ചാദ്യ ഹത്വാ ജനകാത്മജാം തതോ
നിഹന്മി രാമം സഹലക്ഷ്മണം തതഃ .
സുഗ്രീവമഗ്രേ ബലിനം കപീശ്വരം
സവാനരം ഹന്മ്യചിരേണ വാനര .
ശ്രുത്വാ ദശഗ്രീവവചഃ സ മാരുതിഃ
വിവൃദ്ധകോപേന ദഹന്നിവാസുരം .. 28..

ന മേ സമാ രാവണകോടയോഽധമ
രാമസ്യ ദാസോഽഹമപാരവിക്രമഃ .
ശ്രുത്വാതികോപേന ഹനൂമതോ വചോ
ദശാനനോ രാക്ഷസമേവമബ്രവീത് .. 29..

പാർശ്വേ സ്ഥിതം മാരയ ഖണ്ഡശഃ കപിം
പശ്യന്തു സർവേഽസുരമിത്രബാന്ധവാഃ .
നിവാരയാമാസ തതോ വിഭീഷണോ
മഹാസുരം സായുധമുദ്യതം വധേ .
രാജൻ വധാർഹോ ന ഭവേത്കഥഞ്ചന
പ്രതാപയുക്തൈഃ പരരാജവാനരഃ .. 30..

ഹതേഽസ്മിൻ വാനരേ ദൂതേ വാർതാ കോ വാ നിവേദയേത്
രാമായ ത്വം യമുദ്ദിശ്യ വധായ സമുപസ്ഥിതഃ .. 31..

അതോ വധസമം കിഞ്ചിദന്യച്ചിന്തയ വാനരേ .
സചിഹ്നോ ഗച്ഛതു ഹരിര്യം ദൃഷ്ട്വാഽഽയാസ്യതി ദ്രുതം .. 32..

രാമഃ സുഗ്രീവസഹിതസ്തതോ യുദ്ധം ഭവേത്തവ .
വിഭീഷണവചഃ ശ്രുത്വാ രാവണോഽപ്യേതദബ്രവീത് .. 33..

വാനരാണാം ഹി ലാംഗൂലേ മഹാമാനോ ഭവേത്കില .
അതോ വസ്ത്രാദിഭിഃ പുച്ഛം വേഷ്ടയിത്വാ പ്രയത്നതഃ .. 34..

വഹ്നിനാ യോജയിത്വൈനം ഭ്രാമയിത്വാ പുരേഽഭിതഃ .
വിസർജയത പശ്യന്തു സർവേ വാനരയൂഥപാഃ .. 35..

തഥേതി ശണപട്ടൈശ്ച വസ്ത്രൈരന്യൈരനേകശഃ .
തൈലാക്തൈർവേഷ്ടയാമാസുർലാംഗൂലം മാരുതേർദൃഢം .. 36..

പുച്ഛാഗ്രേ കിഞ്ചിദനലം ദീപയിത്വാഥ രാക്ഷസാഃ .
രജ്ജുഭിഃ സുദൃഢം ബദ്ധ്വാ ധൃത്വാ തം ബലിനോഽസുരാഃ .. 37..

സമന്താദ്ഭ്രാമയാമാസുശ്ചോരോഽയമിതി വാദിനഃ .
തൂര്യഘോഷൈർഘോഷയന്തസ്താഡയന്തോ മുഹുർമുഹുഃ .. 38..

ഹനൂമതാപി തത്സർവം സോഢം കിഞ്ചിച്ചികീർഷുണാ .
ഗത്വാ തു പശ്ചിമദ്വാരസമീപം തത്ര മാരുതിഃ .. 39..

സൂക്ഷ്മോ ബഭൂവ ബന്ധേഭ്യോ നിഃസൃതഃ പുനരപ്യസൗ .
ബഭൂവ പർവതാകാരസ്തത ഉത്പ്ലുത്യ ഗോപുരം .. 40..

തത്രൈകം സ്തംഭമാദായ ഹത്വാ താൻ രക്ഷിണഃ ക്ഷണാത് .
വിചാര്യ കാര്യശേഷം സ പ്രാസാദാഗ്രാദ്ഗൃഹാദ്ഗൃഹം .. 41..

ഉത്പ്ലുത്യോത്പ്ലുത്യ സന്ദീപ്തപുച്ഛേന മഹതാ കപിഃ .
ദദാഹ ലങ്കാമഖിലാം സാട്ടപ്രാസാദതോരണാം .. 42..

ഹാ താത പുത്ര നാഥേതി ക്രന്ദമാനാഃ സമന്തതഃ .
വ്യാപ്താഃ പ്രാസാദശിഖരേഽപ്യാരൂഢാ ദൈത്യയോഷിതഃ .. 43..

ദേവതാ ഇവ ദൃശ്യന്തേ പതന്ത്യഃ പാവകേഽഖിലാഃ .
വിഭീഷണഗൃഹം ത്യക്ത്വാ സർവം ഭസ്മീകൃതം പുരം .. 44..

തത ഉത്പ്ലുത്യ ജലധൗ ഹനൂമാന്മാരുതാത്മജഃ .
ലാംഗൂലം മജ്ജയിത്വാന്തഃ സ്വസ്ഥചിത്തോ ബഭൂവ സഃ .. 45..

വായോഃ പ്രിയസഖിത്വാച്ച സീതയാ പ്രാർഥിതോഽനലഃ .
ന ദദാഹ ഹരേഃ പുച്ഛം ബഭൂവാത്യന്തശീതലഃ .. 46..

യന്നാമസംസ്മരണധൂതസമസ്തപാപാഃ
താപത്രയാനലമപീഹ തരന്തി സദ്യഃ .
തസ്യൈവ കിം രഘുവരസ്യ വിശിഷ്ടദൂതഃ
സന്തപ്യതേ കഥമസൗ പ്രകൃതാനലേന .. 47..

ഇതി ശ്രീമദധ്യാത്മരാമായണേ ഉമാമഹേശ്വരസംവാദേ സുന്ദരകാണ്ഡേ
ചതുർഥഃ സർഗഃ .. 4..